

**Екологічна стежинка
« Я – частинка природа »**

**Підготували:
Бартошук О.В.
Лукаш І. В.**

Вступ

Виховувати дитину, забуваючи про природу, безглуздо. Виховувати справжню Людину поза природою абсолютно неможливо. Гармонійна особистість народжується лише в гармонії з довкіллям.

Виховуючи у дітей любов до природи, навчаючи їх оберігати і примножувати навколишню красу, ми формуємо зачатки екологічної свідомості.

Любов до природи слід виховувати з раннього дитинства. Все це залишається в дитячій душі, осяяне почуттями радості, і покладе основи любові до рідної землі.

Що ж можна зробити нам, дорослим, щоб діти не просто вмiли бачити красу квітки, окремого дерева або куща, не тільки милувалися мальовничими пейзажами, а й були здатні відчувати біль кожної зламаної гілки, знівеченого куща, щиро бажали допомогти їм?

Найперше – якомога більше бувати з дітьми на лоні природи, на прогулянках.

Прогулянки – це активний відпочинок на повітрі в тісному спілкуванні з природою. Прилучаючи дітей до світу природи, на прогулянках розширюємо їх кругозір, відкриваючи одне за одним явище природи- показуючи їхню незвичайність. Звертаємо їх увагу на красу природи: розмаїття форм і забарвлення рослин, вишуканість рухів тварин, на захід сонця, високі хмари на чудові пейзажі в усі пори року.

Повноцінне спілкування з природою, насичене пізнавальним інтересом і приємними переживаннями, викликає в дітей загальний стан гармонії, духовної рівноваги. А це – ніщо інше, як психічне здоров'я, що зміцнює організм у цілому і є основою фізичного здоров'я дітей.

Прогулянка - спостереження

Під час прогулянок формуємо позитивне, зацікавлене ставлення до прогулянок і спілкування з природою рідного краю, дбайливе ставлення до рослинного і тваринного світу, уточнюємо знання дітей про послідовність сезонних змін у природі, звертаємо увагу на погодні умови, розвиваємо вміння реагувати на яскраві ознаки пори року емоційно відгукуватися на дивне та незвичайне в природі. Розвиваємо екологічну свідомість дітей, прагнення ставитися до природи дбайливо, не завдавати їй шкоди. Так, спостерігаючи за квітами на клумбі, учили дітей естетично сприймати природу, помічати красу та витонченість квітів.

Учили дітей свідомо ставитися до щедрот осінньої природи та поважати людську працю.

Осінні прогулянки дозволяли спостерігати з дітьми гарне різнобарвне листя на деревах, їхній яскравий килим на зеленій траві, листопад під час вітру.

Зимові прогулянки з дітьми також використовували для виховання в них інтересу до природи. Сніжний покрив землі дає багато приводів для спостережень, розмов і веселощів. Краса зимового пейзажу пробуджує естетичне почуття дітей.

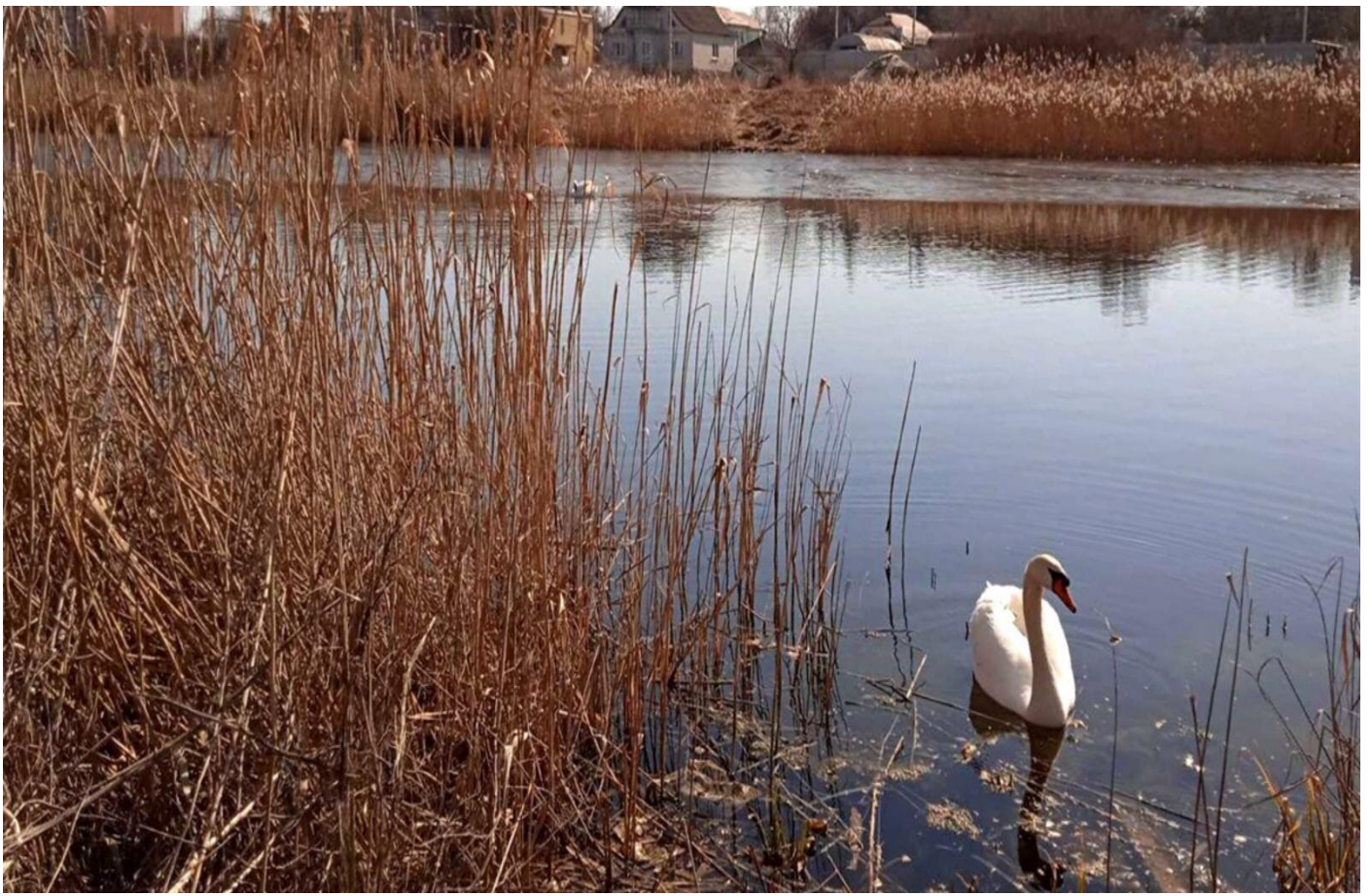
Весняні прогулянки завжди супроводжувалися зачарованим видом життя, що відновлюється.

Саме на весні розвиваємо у дітей навички дбайливого, гуманого ставлення до всього живого. Незабутні враження залишаються у дітей від побачених пролісків ранньою весною.

Найцікавіші прогулянки – спостереження за поведінкою птахів.

Спостереження за птахами тривають усю весну.

Свійські тварини, як і рослини, приносять велику радість дітям.

Діти активно спілкуються з ними. Особливо радує дитину гра з тваринами.

Живучи під одним дахом із кішкою або собакою, вона вважає їх партнерами у своїх забавах і розвагах. І це цілком природно.

Своєрідність і динамічність тварин дуже подобаються дітям. Метелик привертає увагу дитини яскравим забарвленням, горобець цвіріньканням.

Photo by Maxim Ryzhov / 2011

Жабку, яку зустріли в лісі, стрибає мовчки, а на весні біля ставка її можна непомітити, але можна почути її квакання. Усе це привертає увагу дітей, викликає подив і цікавість, спонукає ставити питання дорослим.

Прогулянка – фантазія

Прогулянка – фантазія надає дітям можливість виготовити виріб з природного матеріалу. Так під час прогулянок діти збирали різні природні матеріали: шишки, пташине пір'я, каштани, жолуді. Усе це служило матеріалом для виготовлення поробок.

Милуючись барвистими кольорами осіннього листя, діти складають букети, плетуть віночки.

Під час зимових прогулянок діти спостерігають за хмаринками, сніжинками. Спостерігаючи за красою зимової природи діти фантазують: складають казки, оповідання, розповідають віршики, відгадують загадки. Така творча діяльність і є допитливе ставлення до навколишнього світу.

ПРОГУЛЯНКА – ГРА

Найкраще діти люблять звичайно прогулянку ігрову, тому що можна погратися, повеселитися.

Саме під час прогулянок діти мають змогу задовільнити свою потребу в активних рухах, самостійних іграх з улюбленими іграшками та предметами у спілкуванні, дослідницьких вправах, яскравих враженнях.

Гра дарує дитині велику радість, тому що дає їй можливість активно діяти. У рухливих іграх удосконалюється координація рухів, формуються рухові навички й уміння, розвивається сила й витривалість.

У сюжетно – рольових іграх дитина прилучається до соціального світу дорослих людей. В одну мить вона може стати шофером, продавцем, лікарем, пожежником.

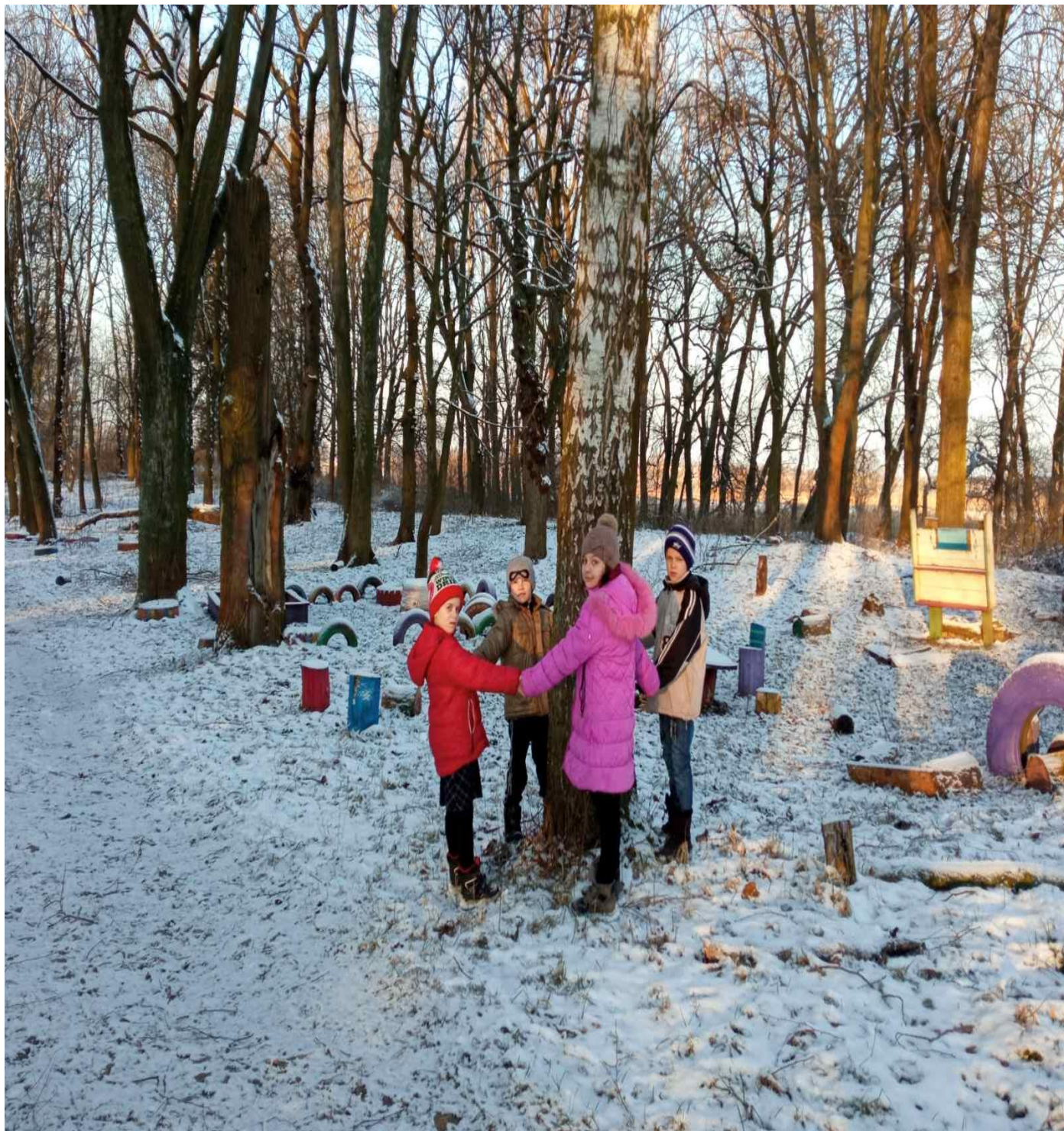
Діти із задоволенням люблять гратися. Вони споруджують цікаві будівлі – будинки, мости, дороги.

Взимку це веселе катання з гірки, виготовлення фігурок з снігу, ліплення снігової баби, забавні змагання.

Цільові прогулянки

Це прогулянки з певною цільовою установкою, з ознайомленням дітей з найближчим природним оточенням.

Вони вносять різноманітність у життя дітей, збагачують їхню уяву дають змогу краще пізнавати природне середовище місцевості: будівлі, парк, сад, річку, поле. Тощо, знати рослинність, звірів свого краю, чим люди займаються, біля чого працюють. Діти отримують знання про взаємозв'язки в природі, про цінність для людини тих чи інших об'єктів природи, про правила природокористування.

Висновок

Отже, яку унікальну можливість в роботі з дітьми надає прогулянка. Вона сприяє оздоровленню дітей збагаченню їх знань, про природу та різноманітні явища, проведенню дослідницької діяльності, де матеріал надає сама матінка-природа, а також сприяє розвитку уваги, пам'яті, уяви.

Згадуючи слова *В.О. Сухомлинського*: «*Дитина за своєю природою – допитливий дослідник, відкривач світу, тож нехай перед нею відкривається чудовий світ в живих фарбах, яскравих і тремтливих звуках, в казці, грі, творчості, красі,*» - можна зробити висновок про те, що саме прогулянка допоможе дитині пізнати світ у всій його красі.

Спостереження за птахами біля годівнички

Мета: систематизувати знання дітей про життя птахів, які зимують; вчити дітей робити самостійно висновки під час прогулянки про те, що птахам слід допомагати, годувати їх; розвивати інтерес до природи.

ХІД ПРОГУЛЯНКИ

На ділянці дітей чекає чарівна скринька, у якій знаходяться загадки.

• Пташка невеличка,

В неї білі пічки,

Сірі лапки, чорна шапка,

Фартушок жовтенький,

Голосок тоненький.

Та ж ця пташка невеличка

Називається... (*синичка*).

• В'ється, стука молоток,

Поправляє нам садок. (*Дятел*)

• Бідовий хлопчина в теплій сорчині

По дворах стрибає, крихти підбирає. (*Горобець*)

• Всі в блакитнім піджаку,

рожевій сорочці,

нас зимою по садку

Гуляють, як гості. (*Снігурі*)

Бесіда

— Діти, гляньте на нашу годівницю. — Які пернаті гості до нас завітали?

— В який час дня прилітають синиці, снігурі, ворони?

— Чому ми годуємо птахів двічі?

— Які пернаті першими сідають на годівницю?

— Які чекають своєї черги?

— Які птахи який корм люблять?

— В який час відлітають птахи з годівниці?

— Для чого ми підгодовуємо пташок?

— Чому так говорять: «Снігур цвірінькає під вікном — на відлигу»?

Вихователь читає оповідання З. Друся.

Де ночують птахи взимку?

Довгу зимову ніч птахи проводять по-різному. Ворони і галки ночують великими зграями у парках, садах на деревах. Дятли, синички-гаїчки ховаються від холоду в дуплах, а горобці і великі синички — під дахами, на горипцях, біля опалювальних труб. Птахи у шпаківнях не зимують, бо шпаківні промерзають і продуваються вітром.

Запитання

— Дайте відповідь на заголовок-запитання.

— Чому не зимують птахи у шпаківнях?

Творче завдання «Кольорові мітки»

Вихователь пропонує дітям намалювати на снігу кольоровими фарбами мітки для пташок (*смужки, кружечки, квіточки*).

Індивідуальна робота

Мета: вчити дітей стрибати на двох ногах через кольорові мітки на снігу.

Рухлива гра «Снігурі й кіт»

Мета: вправляти дітей в умінні стрибати на обох ногах, зіскакувати з висоти, бігати врозтіч (з ловінням); розвивати почуття рівноваги, кмітливості.

Хід гри

Діти-«снігурі» сидять на лаві. Одна дитина — «котик» — осторонь.

Діти промовляють:

Йдуть до нас морози люті,

Снігурі сидять надуті,

Пташенята стриб, стриб, стриб,

Малесенькі диб, диб, диб.

Діти -«снігурі» стрибають по всьому майданчику.

На слова:

Їжу по снігу шукають,

Під стріхою спочивають —

діти шукають їжу, а потім біжать і стають на лаву.

На слова:

Пташенята стриб, стриб, стриб,

Малесенькі диб, диб, диб —

стрибають по майданчику, зістрибнувши з підвищення.

На слова:

Котик підкрадається,

До пташок добирається — кіт нявкає.

Снігурі тікають до лави, а кіт їх ловить.

Гра-забава «Веселі санчата»

Вихователь. На снігу малює коло, всередині якого становляться трое-четверо дітей із санчатами. Їх завдання — вивести санчата з кола, тримаючись за спинку: сісти і виїхати, допомагаючи собі руками і ногами. Перед тим як виїхати, слід кинути сніжок в ціль.

Дидактична гра «Хто це?»

Матеріал: картки із зображенням пташок.

Хід гри

Діти по черзі беруть картки у ведучого так, щоб ніхто не бачив; імітують голос, рухи пташки, якщо потрібно — описують її. Решта дітей відгадують, яка пташка зображена на картці.

Тема. Спостереження за снігом

Мета: поглибити знання дітей про властивості снігу весняної пори; розвивати спостережливість, зв'язне мовлення; виховувати інтерес до явищ неживої природи.

Хід заняття

Загадка

Зійшли сніги, шумить вода,

Земля вже квіти викида,

Бує травка молода,

Все мертве ожива.

День прибуває.

Коли, діти, це буває? (Навесні)

Бесіда

— Коли відбуваються такі зміни в природі?

— Погляньте на сніг. Якого він кольору?

— Чому сніг став сірим?

— Чому в ньому багато чорного кольору?

— Що сприяло тому, що сніг став пористим?

— Де швидше тане сніг? (З південної сторони, проти сонця)

— Із чого і як утворюються таловини?

— Яка вода в них на дотик?

— Які почуття викликають у вас таловини?

Розвиток мовлення

Описати стан снігу навесні.

Загадки

Зимою гуляє, хати замикає, а весною плаче, людей випускає. •

(Сніг)

Зимою гріє, весною тліє, влітку вмирає, восени оживає. (• Сніг)

Летить птиця, без крил, без ніг, •

Зварив кухар без вогню, з'їла дівка без рота.

(Сніг)

Спочатку він міцний і білий, •

Та коли сонце припікає,

Він враз слабкішає, жовтіє,

Чорніє, тоне і тікає. (Сніг у відлигу)

ДЕ ЗИМА ПОДІЛАСЯ?

Запрягла зима в гринджоли

Коней норовистих

Та й помчала через поле

Гостювати в місто.

А сонечко над полями

Дужче припіка.

Тане сніг і ручаями

У Дніпро стіка.

Брат запитує в татуся:

— Де зима поділась? —

Він сміється, гладить вуса:

— У Дніпрі втопилась.

(Ф. Петров)

Запитання

— Поясніть значення слів: гринджоли, норовисті.

— Яких «коней» запрягла зима в гринджоли?

— Куди вона на них помчала?

— Що із зимою зробило сонечко?

На рябому коні прилетіла весна,

Снігу сорок лопат їй прикидало плечі,

На рябому коні, що везла — не везла,

Але дещо і нам привезла для малечі.

Привезла щавелю для зелених борщів,

В білій хмарі дощі привезла на Великдень.

З нею зайчик приїхав на теплій щоці,

І виглядає зайчик, поки йому видно.

Горобцям привезла по три пуди зерна,

По два пуди зерна їх сусідам — синичкам.

Снігурам по пуду, аби кожен з них знав,

Як в снігах зимувать і як жить на позичках.

Прилетіла весна на рябому коні,

Снігу сорок лопат привезла для годиться.

І мені привезла все, що треба мені,
Але що привезла, не скажу — таємниця.

(М. Вінграновський) Запитання

— На чому прилетіла весна?

— Що вона привезла для малого? Для пташок?

— Що символізують сорок лопат снігу?

— Що вона привезла особисто для вас?

Прогулянка-спостереження "Барви осінніх квіток" (за квітами на клумбі)

Мета: вчити дітей розрізняти садові квіти (айстри, сальвії, троянди, петунії, чорнобривці) за зовнішнім виглядом, запахом; ввести в словник слова, що означають колір, назви квітів.

Розвивати увагу, фантазію, спостережливість. Виховувати любов до природи.

ХІД ПРОГУЛЯНКИ

1. Слухання вірша.

Виростаєм в квітнику,
зацвітаємо на сонці,
Від водиці зеленієм,
нашим діточкам радієм.

Ви нас, діти, доглядайте і водою поливайте.

Щоб могли ми воду пити, треба землю підпушити.

Любі діти, час не гайте, нас постійно доглядайте.

Для нас, квітів, найщиріші друзі — діти.

2. Бесіда

- Як називаються квіти, що ростуть на квітнику?
- Чи схожі між собою за будовою квіти?
- Чи потрібні їм горщики?
- Якого вони кольору?
- Який колір вам найбільше подобається?
- Пахнуть квіти чи ні?
- У якої рослини листок простий, а в якої — складний?
- Для чого їх посадили в квітнику?
- Чому треба берегти квіти?

3. Вправа-фантазія "Склади букет"

Вихователь пропонує дітям скласти букет.

Чи вийде гарний букет з одних жоржин?

Які кольори краще поєднати?

Чому в букеті не повинно бути багато квітів?

4. Творче завдання «Чудова квітка»

Діти кольоровими крейдами малюють квіти, оживляють їх.

5. Дидактична гра "Склади квітку"

Вихователь пропонує назвати будову квітки.

6. Рухлива гра «Садівник і квіти»

Мета: вправляти в рівновазі, розвивати уважність, зосередженість, дружні стосунки.

Хід гри

Діти — квіти. Садівник збирає квіти (діти сидять, не рухаючись, хто поворухнувся — ту квіточку садівник і «зриває»).

7. Рухлива гра "Струмочок"

Діти стають парами один за одним, взявшись за руки і піднявши їх вгору. Ведучий проходить під піднятими руками і вибирає когось собі в пару. Вони разом доходять до кінця струмочка і встають ззаду. Залишившись без пари гравець стає ведучим.

8. Індивідуальна робота

Мета: закріплювати знання про основні частини рослин (корінь, стебло, листя, квітка).

9. Ігри за інтересами дітей.

10. Підсумок прогулянки.

«Спостереження за осінніми змінами у живій природі. Таємниця різнокольорових листочків»

Заняття – прогулянка

Програмовий зміст: систематизувати уявлення дітей про послідовність змін у природі восени, розкрити зв'язок між настанням холоду і станом рослин; формувати елементи наукового пізнання світу; навчити бачити фарби золотої осені, розвивати образне мовлення, логічне мислення; виховувати любов до природи.

Підготовка дітей: передувє прогулянці читання казки «Як краса врятувала берізки», перегляд картин «Літо», «Осінь». Перед прогулянкою варто поставити такі запитання: «Які дерева ви знаєте?», «Якого кольору були у них листочки влітку?», «Якого кольору була влітку трава?», «Яка пора року наступає після літа?».

Хід прогулянки.

Вихователь: У гайку кленовім, у садку вишневім

Хто рясні обнови роздає деревам?

Одягай, кленочку, золоту сорочку!

Бери плаття, вишне, кольорове, пишне!

Ти, дубок не плач: на бордовий плац!

Інна Кульська

Вихователь: Хто ж це такий щедрий? Так, красуня – осінь. Діти, на осінню прогулянку нас запросили Горобинка і Берізка. Дорогою будемо збирати цікавинки. А допоможуть їх відшукати наші помічники: руки, очі, вуха, ніс, язик і думка. (Діти підходять до дерев. Вітаються з ними.) Помилуйтеся горобинкою. Яка вона красива! Чим красива горобинка? Кого вона вам нагадує? Скажіть горобинці компліменти. Їй буде приємно почути їх. Якою стала горобинка восени? Якого кольору її ягоди? Що вони нагадують? Чи можна обривати ягоди горобинки? Для кого горобинка приготувала їх? А які

гарні у горобинки листочки. Які вони? (Великі, червоні). Що вони нагадують? (Перо жар-птиці.) горобинка загадає вам осінні загадки:

Вихователь: А зараз програємось з горобинкою. (Хвилинка розваг)

Налетів тут вітерець,
Непосидько-пустунець.
Заходився коло хати
Жовте листя підмітати.
Листя те, що натрусив
У ночі із горобин.

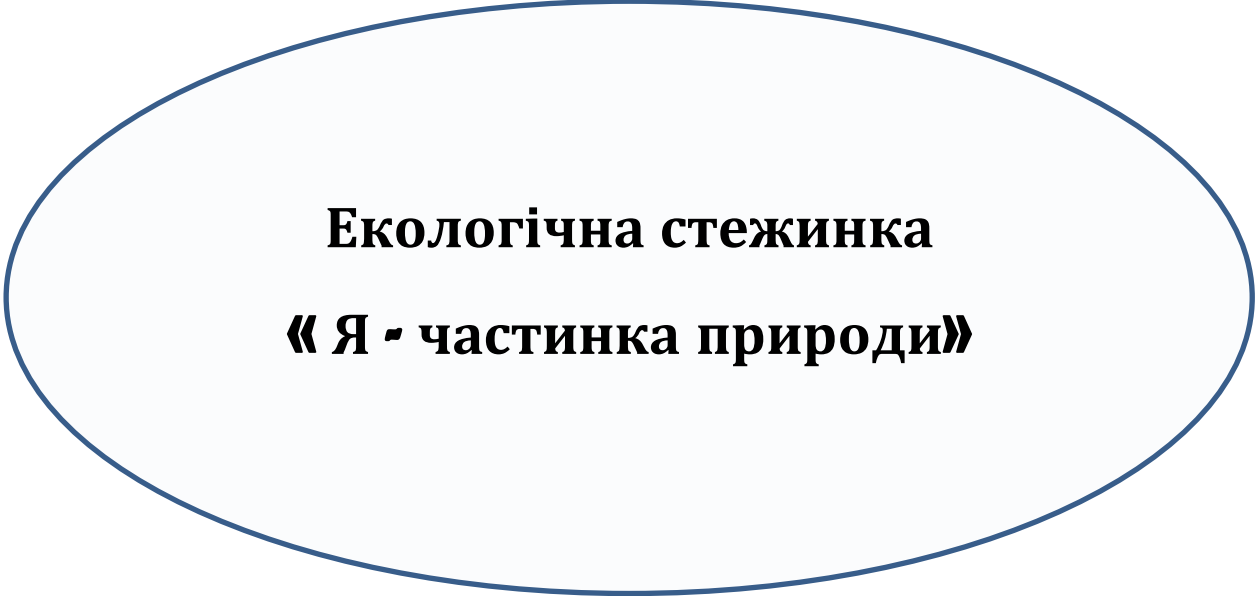
Вихователь: Подякуємо горобинці за чудові загадки і гру. А ось і подружка її. Хто це, діти? Так, берізка. Тремтить наша берізка. Боїться. Не бійся, миле деревце. Хоч нас і багато, та ми не заподіємо тобі шкоди. Помилуйтеся берізкою. Пригадайте казку. Як краса берізки врятувала? Кого вам нагадує берізка? Скажіть їй красиві слова (лагідні, добрі). Якого кольору листочки на березі? Уважно роздивіться дерево. Чи є на ньому червоні листочки? (Ні.). У берізки ніколи не буває червоного листя, а тільки золоте, жовте. Чому ж так: у горобинки листя восени червоне, а у берізки жовте? Увага! Відкриваємо таємницю різнокольорових листочків! Казка про різнокольорові листочки. *(Розповідь вихователя).*

- Подивіться навколо. На яких рослинах жовті листочки? (Березах, липах.) Червоні? (Горобині, калині, вишні.) Зелені? (Бузку, вербі.) Жовто-червоні? (На кленах.) Багряні? Коричневі? (Дубі.) Здалеку листя на дереві здається одного кольору. А візьміть листочки берези у руки, придивіться до них. Чи справді це так? (Ні.) ось листочок із зеленими цяточками. А цей яскраво-жовтий. Ось – із коричневими смужечках на кінчиках.

Вихователь: Пограємо у гру: «Мій листочок красивий тому, що...»

- Які цікавинки бачили у довкіллі?

Подякуємо березці та горобині за такі чудові гостини

Екологічна стежинка
« Я - частинка природи »

